

De Zeister Muziekdagen en Musethica

In november vorig jaar bent u misschien naar het Herfstconcert van de Zeister Muziekdagen geweest. Of in april naar het Lenteconcert. Deze concerten werden aangekondigd als de 'afsluiting van de Musethica-week'. Maar wat is dat nou precies, 'Musethica'? Ik besloot op onderzoek uit te gaan.

Mijn zoektocht begon in een kleine bungalow in de bossen bij Soest. Hier zat een jong strijkkwartet te repeteren, samen met de altviolist Avri Levitan. Half-lege koffiekopjes, pakken met koekjes, open vioolkisten met parafernalia en foto's, en een grote legpuzzel domineerden de kleine ruimte. Het kwintet van Dvořák klonk er prachtig, af en toe onderbroken door wat aanwijzingen en suggesties van Avri.

Repetitie in bungalow 'Arend'

Een dag eerder was het Hikari Quartet gearriveerd uit Berlijn voor hun Musethica-week in Zeist en omstreken. Dit hutje zou voor deze week hun huis zijn, voor eten, slapen en studeren. Ghislaine Janssen, die alles voor Musethica organiseert, had me een schema gestuurd van de optredens deze week en erbij verteld op welke locaties ik foto's mocht maken, en waar niet. Die middag waren we in een verzorgingshuis voor ouderen met dementie en/of een lichamelijke beperking in Zeist. De repetitie van de ochtend en deze locatie voor de eerste uitvoering maakte meteen de kern van Musethica duidelijk: deze musici worden een week lang gecoacht door een gevestigde en ervaren musicus en ze doen concertervaring op. Tegelijkertijd worden kinderen en volwassenen uit sociale milieus die anders nooit naar klassieke muziek luisteren getrakteerd op een prachtig concert. Avri Levitan, docent en oprichter van Musethica:

“Musethica is gebaseerd op het principe dat voor een muziekopleiding de optredens voor een publiek even belangrijk zijn als de studie aan een conservatorium. Muziek maken is communiceren, en dat kun je niet zonder publiek. Daarnaast is het zo dat een luisteraar geen kennis van klassieke muziek nodig heeft om van de muziek te kunnen genieten en een eerlijke reactie op de uitvoering te geven. De concerten van Musethica zijn daarom kort, zonder enige toelichting, gratis toegankelijk, en voor een onbevangen publiek dat anders nooit klassieke muziek hoort.” Dat lijkt mij inderdaad een mooie, ethische manier van musiceren!

Deze filosofie kwam geheel tot zijn recht in dit verzorgingshuis. De bewoners werden

heel mooi in de stemming gebracht met een Ricercare voor cellosolo van Gabrielli, gespeeld door Serena. Later vertelde de tweede violist Maximilian me dat Musethica concerten vaak openen met een solostuk. De bewoners zaten aandachtig te luisteren en genoten zichtbaar. Na afloop zag ik hoe Avri in een aparte ruimte nog een nabespreking hield met de musici. De feedback direct na een concert is een integraal onderdeel van de Musethica praktijk.

Optreden in Huijze Hoog Kerckebosch in Sinterklaasfeeren, november 2025

Twee dagen later troffen we elkaar opnieuw, op een steenworp verderop, nu in een school voor speciaal basisonderwijs. De kinderen zaten op de grond, in een cirkel rondom de musici. Sommigen prikkel-

gevoelige kinderen kregen geluiddempende oorkappen uitgereikt. Anderen zaten soms ongedurig op hun matje rond te draaien. Maar allemaal waren ze helemaal gefocust op de muziek. Na afloop beloonden ze de musici door enkele Sinterklaasliedjes te zingen.

Laatste instructies van de meester

Een stukje Bach solo aan het begin van het concert

In gesprekjes met Avri Levitan en de leden van het Hikari Quartet werd me meer duidelijk over de werkwijze van Musethica. De mentoren zijn altijd zeer ervaren en bekende musici, die worden gevraagd door Avri of Alexander Pavlovsky, Artistiek Leider van de Zeister Muziekdagen. De strijkkwartetten (en in andere locaties ook andere ensembles, blazers en zelfs pianisten) worden door hen geselecteerd, samen met een selectiecommissie. Het Hikari Quartet was voorgedragen door hun conservatorium in Berlijn, en in die stad had het al een keer eerder meegedaan met Musethica. Alle reizen en verblijfskosten worden betaald, en ze voelen zich helemaal thuis in hun kleine hutje. De musici beschrijven hoe de veelheid

van uitvoeringen en de repetities ertussendoor een enorme stimulans zijn voor de ontwikkeling van hun interpretatie van een stuk. Verder is het optreden voor dit publiek “nice for the soul”. Ze vonden het fantastisch om te zien hoe deze kinderen met wijd opengesperde ogen naar de muziek zaten te luisteren, terwijl anderen spontaan een dansje deden.

In deze intensieve week traden het Hikari Quartet en Ari Levitan ook nog op in een militair revalidatiecentrum, een penitentiaire inrichting, een woonvorm voor mensen met een verstandelijke beperking, een asielzoekerscentrum en een TBS

Het Hikari Quartet na afloop van het Herfstconcert (foto: Ghislaine Janssen)

detentiecentrum. Voorwaar een indrukwekkende serie instellingen, waar de musici steeds met open armen werden ontvangen. Met dank aan Henk Lodder die ze overal naartoe vervoerde, en Ghislaine die met al deze instellingen de contacten onderhoudt.

Voor de Zeister Muziekdagen vormt Musethica al sinds 2019 een prachtige aanvulling op het educatieve hart van het festival. Het is complementair aan de masterclasses in augustus en verbindt het festival twee keer per jaar met de maatschappij in en rond Zeist. Echt iets om trots op te zijn!

Interview met ADAM Quartet

In de jaren 2024-2025 mocht het ADAM Quartet zich ‘Quartet-in-Residence’ van de Zeister Muziekdagen noemen. Wat houdt dit precies in en welke invloed heeft dit traject gehad op dit jonge Amsterdamse strijkkwartet? Ik interviewde de beide oprichters, Margot Kolodziej (eerste viool) en Renée Timmer (cello).

Voor het ADAM Quartet was de eerste kennismaking met de Zeister Muziekdagen het Musethica project van het voorjaar 2023. Ze werden toen gecoacht door Avri Levitan (zie het andere artikel in deze Nieuwsbrief) en de week werd afgesloten met het Lenteconcert in de Grote Kerkzaal van de Evangelische Broedergemeente. Het kwartet

studeerde toen al enige tijd aan de Nederlandse Strijkkwartet Academie en daar hadden ze Alexander Pavlovsky leren kennen. Pavlovsky is Artistiek Leider van de Zeister Muziekdagen en hij nodigde hen uit om in Zeist Quartet-in-Residence te worden. Dat betekende dat ze in het eerste jaar (de zomer van 2024) een van de deelnemers waren aan de Masterclasses. Daarnaast traden ze ook op tijdens het slotconcert van dat Zomerfestival. Samen met het Jerusalem Quartet speelden ze het Octet van Mendelssohn.

Het jaar daarop mochten ze een eigen programma samenstellen. Renée: “Alexander gaf ons hiervoor helemaal carte

blanche, we mochten zelf verzinnen wat we wilden spelen. We speelden in het midden, met het publiek een beetje om ons heen. Zo konden we een intiemere sfeer creëren.” Margot: “We wilde al heel lang samenspelen met sopraan Elisabeth Hetherington. We kenden haar al sinds onze studietijd aan het Conservatorium van Amsterdam, maar na een ontmoeting tijdens een optreden bij het televisieprogramma Podium Witteman

wilden we echt met haar gaan samenwerken. Zo kwam het prachtige programma ‘Arcadiana’ tot stand.” In dit programma werden de 7 delen van het stuk Arcadiana van de Engelse componist Thomas Adès afgewisseld met liederen over ‘liefde en vergankelijkheid’, die reikten van Monteverdi tot Ierse volksmuziek.

Optreden in Zeist met Elisabeth Hetherington, 22 augustus 2025 (foto: Hans Hijmering)

Tijdens het slotconcert van het Zomerfestival kwam het ADAM Quartet nog een keer terug voor een bijzonder evenement. Kort voor de geplande uitvoering van ‘Ungrievable Lives’ viel het strijkkwartet dat dit zou uitvoeren uit, en werd het ADAM Quartet gevraagd dit werk in te studeren en uit te voeren. Het betrof een compositie van 13 korte stukken, gecomponeerd door Charlotte Bray en

geïnspireerd door het kunstwerk met de gelijknamige titel van Caroline Burraway. Zij toont hierin 13 kinderjurkjejes die ze heeft gemaakt uit zwemvesten van vluchtelingen. Elk jurkje representeert een miljoen kinderen die op de vlucht zijn geslagen. Margot: “Het was mooi om zo iets te spelen met zo’n beladen onderwerp, iets dat zo maatschappelijk geëngageerd is”.

Ungrievable Lives, 30 augustus 2025

Wat heeft de periode met de Zeister Muziekdagen het ADAM Quartet gebracht? Renée: “Het is best wel bijzonder dat je twee weken lang van al die docenten les kan hebben en naar al die concerten kan luisteren. In het eerste jaar dat wij Quartet-in-Residence waren was ook het jubileum. Toen kwamen hele bijzondere kwartetten (Belcea, Ebène, Pavel Haas) en daar kun je alleen al door naar ze te luisteren zoveel van leren.” Margot vult aan: “Het heeft ons als kwartet een enorme ‘boost’ gegeven. Door het luisteren naar die andere kwartetten en het jaar daarop door de mogelijkheid om zelf een concert te programmeren. En nu stonden we op de Strijkkwartet Biënnale weer tussen al die beroemde namen. De masterclasses en de Quartet-in-Residence periode zijn dus enorm waardevol voor een kwartet. Je hebt een nauwe connectie met Alexander (Pavlovsky). We kregen af en toe tussendoor nog een les van hem en ook nu nog blijven we met hem in contact”. Renée: “Er is een hele fijne sfeer op het festival, ook in Soesterberg in het Kontakt der Kontinenten. Het is leuk om al die mensen en andere kwartetten te leren kennen en interessant om te zien hoe zo’n festival in elkaar zit. We hebben ook een keer voor de Vrienden een concertje gegeven.”

Future Echoes tijdens de Strijkkwartet Biënnale, 28 januari 2026

De term Strijkkwartet Biënnale is gevallen. Op de laatste editie van dit Amsterdamse festival (SQBA in de volksmond) presenteerde het ADAM Quartet opnieuw een eigen programma samen met Elisabeth Hetherington. Dit programma heet ‘Future

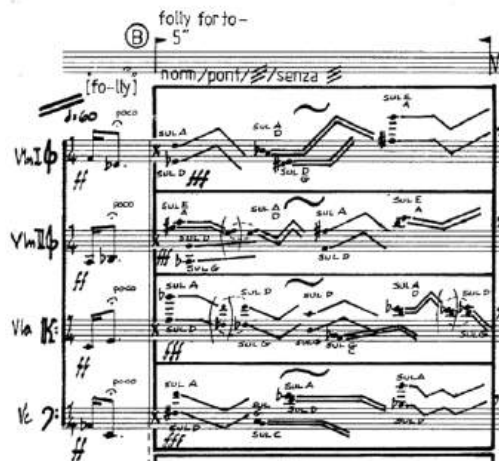
Echoes’ en hierin staat het tweede strijkkwartet van Arnold Schönberg centraal. In de laatste twee delen van dit strijkkwartet zingt Hetherington. Verder zong ze liederen van Orlando di Lasso en tijdgenoten. Een hoogtepunt van dit programma vond ik de wereldpremière van het stuk ‘Her resistance’ van de Britse componist Vinthya Perinpanathan, die er invloeden van haar techno-music en Sri Lanka ‘roots’ in had verwerkt. Ook hierin zong Hetherington in de laatste 2 van de 4 delen. Het hele programma werd nog versterkt door elektronische tussenstukken en visuele beelden van de lichtkunstenaar Boris Peters.

Future Echoes tijdens de Strijkkwartet Biënnale

Dit brengt mij op de vele samenwerkingen die het ADAM Quartet de afgelopen jaren is aangegaan, en de bijzondere programmeringen die ze samenstellen. De altvioliste Minna Svedberg zei daarover tijdens de SQBA: “Dit soort samenhangende programma’s maken, waarin onverwachte dingen samenkomen, is een van de leukste dingen voor ons musici om te doen. Bijvoorbeeld de manier waarop woorden en muziek samen kunnen gaan. Je ziet dit in de Schönberg, maar ook in een kwartet van de Engelse componist Barry Guy dat is geïnspireerd door een gedicht van Samuel Beckett, of in ‘Die sieben letzten Worte’ van Haydn. We spelen nu stukken met een duidelijke reden, ze vertellen een verhaal. De podiumangst die ik voel wanneer ik een meer traditioneel programma speel is daarmee ook genezen.”

Margot vult dit aan: “Het fijne van het spelen van moderne muziek is dat de componisten nog leven, dus je kan ze alles vragen. We hebben veel email contact gehad en opnames opgestuurd. En zij vinden het fijn als hun werken worden uitgevoerd en mensen er hun eigen draai aan geven.” Kijk naar de grafische partij van ‘what is the word’ van Barry Guy en je snapt waarom regelmatig overleg met de componist zo belangrijk is.

Fragment uit 'what is the word'

Margot en Renée: “Daarnaast zijn we altijd ook wel bezig met klassiek repertoire, omdat dat ook voor de kwartetklank heel goed is. En het is zulke prachtige muziek. We combineren in onze concerten de moderne

muziek eigenlijk altijd met iets klassieks of romantisch. Juist die combinatie is mooi omdat we dan het publiek met muziek in aanraking brengen die ze wellicht nog niet hebben gehoord. En dat vonden ze dan vaak juist het gaafste stuk.”

Het ADAM Quartet heeft eind vorig jaar hun debuut CD ‘Exquisite Corpse’ uitgebracht. Ook hiervoor hebben ze nauw samengewerkt met 2 componisten. Een daarvan (Ellis Ludwig-Leone) schreef het titelstuk speciaal voor het ADAM Quartet. Maar er staat ook muziek van Bach en Beethoven op deze CD!

Net als wij bij de Zeister Muziekdagen voelt het ADAM Quartet dat het moeilijker wordt om subsidies en fondsen te verwerven. Daarnaast willen ze graag een groep trouwe luisteraars aan zich binden. Ze hebben daarvoor recentelijk een stichting opgericht, met een bestuur, dat betrokken publiek gaat uitnodigen voor hun op te richten ‘ADAM Circle’. Financiële ondersteuning is daarbij ook een belangrijk doel. Binnenkort op de website <https://www.adamquartet.com/> te vinden!

teksten en foto's: Joost Koedam